

Regionsjukvårdsstaben
Susanne Yngvesson

BESLUTSUNDERLAG

1(1)

2022-09-21

Dnr: RÖ 2022-9110

Samverkansnämnden för Sydöstra sjukvårds-
regionen

Läkemedelsstrategi för Sydöstra sjukvårdsregionen

Hösten 2020 framfördes ett politiskt önskemål om en läkemedelsstrategi för Region Östergötland. I dialog med sjukvårdsledningen vidgades uppdraget till att ta fram en strategi gemensam för Sydöstra sjukvårdsregionen. Läkemedelsstrategin ska utgöra underlag för regionernas prioriterade insatser och förbättringsområden i styrande dokument och är i grunden en förlängning av Nationella läkemedelsstrategin.

Samverkansnämnden för Sydöstra sjukvårdsregionen föreslår BESLUTA

att anta Läkemedelsstrategi för Sydöstra sjukvårdsregionen. En skriftlig uppföljning av arbetet enligt strategin ges till Samverkansnämnden efter ett år, därefter sker kontinuerlig uppföljning i Regionsjukvårdsledningen.

Rachel De Basso
Ordförande i SVN
Region Jönköpings län

Mats Bojestig
Hälso- och sjukvårdsdirektör
Region Jönköpings län

Läkemedelsstrategi för Sydöstra sjukvårdsregionen

Samverkansnämnden 2022-09-30
Dnr: RÖ 2022-9110

Inledning

Läkemedelsområdet är i ständig förändring. Innovationer, nya läkemedel och möjligheter att behandla nya sjukdomstillstånd ställer höga krav på arbetet med läkemedel. Globala produktions- och transportstörningar och antibiotikaresistens utgör ytterligare utmaningar. En åldrande befolkning och hälso- och sjukvårdens omställning till nära vård kräver nya förhållningssätt till avancerad läkemedelsbehandling i hemmen.

Sjukvårdsregionens läkemedelsstrategi är ett verktyg för rationell läkemedelsanvändning i läkemedlens hela livscykel från forskning till uppföljning i klinisk vardag.

Genom att ta vara på regionernas respektive styrkor och resurser bidrar samarbetet inom läkemedelsområdet till sjukvårdsregionens mål och patientlöften om god vård.

Vision och övergripande mål

Sydöstra sjukvårdsregionen ska ha en effektiv, säker och jämlik läkemedelsanvändning till kostnader som står i rimlig proportion till nyttan. Invånarna ska känna sig trygga i att erbjudas patientsäker och rationell läkemedelsbehandling. De ska ha tillgång till rätt läkemedel i rätt tid även vid extraordinära händelser. Sjukvårdsregionens läkemedelsanvändning ska dessutom vara miljömässigt hållbar.

Sjukvårdsregionens strategi utgår från den nationella läkemedelsstrategins mål och visionen ”Rätt läkemedelsanvändning till nytta för patienten och samhälle”. Rätt läkemedelsanvändning förutsätter att rätt läkemedel ges i rätt dos till rätt patient vid varje enskilt tillfälle samt med patientanpassad information, till en kostnad som är rimlig i förhållande till effekt och tillgängliga resurser.

De nationella målen formuleras utifrån Socialstyrelsens definition av god vård.

Effektiv och säker läkemedelsanvändning

Läkemedel är en stor tillgång för att skapa hälsa och ökad livskvalitet. För detta krävs dock att läkemedlen används patientsäkert och effektivt. Aktiviteterna inom detta målområde förväntas bidra till en läkemedelsanvändning som

- är säker, dvs. att risken för vårdskador är låg
- ger patientnytta, dvs. att de medicinska resultaten är i världsklass och att nyttan med läkemedelsanvändningen är hög i förhållande till risken för patient och samhälle
- är kunskapsbaserad, dvs. bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Tillgängliga läkemedel och jämlik användning

Aktiviteterna inom detta målområde förväntas bidra till en läkemedelsanvändning som

- är jämlik och jämställd, dvs. att tillgången till läkemedelsbehandling i så liten utsträckning som möjligt påverkas av yttre faktorer som exempelvis socioekonomi, geografi och könstillhörighet utan främst utgår från individens medicinska behov
- säkerställer tillgång till läkemedel i rätt tid.

Samhällsekonomiskt och miljömässigt hållbar läkemedelsanvändning

Aktiviteterna inom detta målområde förväntas bidra till en läkemedelsanvändning som

- är kostnadseffektiv, dvs. innebär ett rimligt förhållande mellan resultat och kostnad
- ger en hållbar kostnadsutveckling
- är miljömässigt hållbar, dvs. medför begränsad miljöpåverkan.

Hot och möjligheter

Regionernas läkemedelsförsörjning påverkas av global efterfrågan, marknadsfaktorer, produktions- och leveransstörningar. Det ställer krav på samarbete på alla nivåer – från enskilda vårdavdelningar till nationell omfördelning – så att tillgängliga resurser kommer dem med störst behov till del.

Den säkerhetspolitiska utvecklingen har medfört ett behov av att stärka det civila försvaret. En förstärkt försörjningsberedskap är en av de åtgärder som ska prioriteras.

Antibiotikaresistens leder till att färre läkemedel finns tillgängliga vid vissa infektionstillstånd samt att viss sjukvård inte kan genomföras. Det är av stor vikt att bromsa utvecklingen av antibiotikaresistens i Sverige och världen.

Gränserna mellan öppen och sluten vård och mellan primärvård och sjukhusvård blir allt mer flytande och avancerade läkemedelsbehandlingar i hemmet allt vanligare. Nuvarande lagstiftning för läkemedelshantering är inte anpassad för sjukvård som involverar flera huvudmän.

Nya läkemedel kan ge möjlighet till bättre terapier och behandling av tidigare obotliga tillstånd. Dessa ska introduceras, finansieras och utvärderas på ett effektivt, jämlikt och säkert sätt. I många fall krävs prioriteringar för att undvika undanträngningseffekter, men också kvalitetssäkrad data, nya arbetssätt och verktyg för ändamålsenlig uppföljning.

För att läkemedelsbehandlingen ska bli rationell och ändamålsenlig krävs lättillgängliga digitala beslutsunderlag. Patientens samlade läkemedelsbehandling och aktuella behandlingsriktlinjer ska finnas i varje vårdmöte oavsett var det äger rum.

Klinisk forskning är en viktig förutsättning för framtidens hälso- och sjukvård. Svensk lagstiftning och infrastruktur kan uppfattas som försvårande för att initiera kliniska läkemedelsprövningar.

Läkemedel påverkar miljön under tillverkning, vid transport och användning. Exempelvis har läkemedelsrester påvisats i nivåer som kan påverka vattenlevande organismer. Kunskapen kring läkemedels miljöpåverkan är i många fall bristfällig, men för vissa substanser finns tydlig evidens och miljömässigt bättre behandlingsalternativ.

Kunskapsstyrning hälso- och sjukvård

Kunskapsstyrning är svensk vårds gemensamma system för att leverera en mer kunskapsbaserad, jämlik och resurseffektiv vård av hög kvalitet. Systemet handlar om att utveckla, sprida och använda bästa möjliga kunskap inom hälso- och sjukvård. Målet är att bästa kunskap ska finnas tillgänglig och användas i varje patientmöte.

Det sjukvårdsregionala samarbetet inom läkemedelsområdet leds och samordnas av Regional samverkansgrupp läkemedel på uppdrag av Regionsjukvårdsledningen. Samverkansgruppen ingår i systemet för kunskapsstyrning där samverkan sker med relevanta regionala medicinska programområden (RPO) liksom andra samverkansgrupper (RSG). Samverkan sker också med andra aktörer.

Samarbeten inom läkemedelsområdet

Regional samverkansgrupp läkemedel består av läkemedels-/områdeschefer och läkemedelskommittéordförande eller av dessa utsedda personer. Utöver och tillsammans med samverkansgruppen sker samarbete inom specifika områden.

Detta är några exempel på samarbetsområden:

Främja ansvarsfull professionell ordination/förskrivning

Tydliga och väl förankrade läkemedelsrekommendationer är en förutsättning för rationell läkemedelsanvändning. Sjukvårdsregionen samarbetar bland annat i framtagande av läkemedelsrekommendationer och information till primärvård.

Läkemedelsinformationscentralen i Linköping tillhandahåller producentobunden, evidensbaserad och kvalitetssäkrad information om läkemedel och är tillgänglig för frågeställningar från hela sjukvårdsregionen.

Patientsäkerhet

Vården ska vara säker. Riskförebyggande verksamhet ska förhindra skador. Sjukvårdsregionen samarbetar kring läkemedelshantering och bistår varandra i kvalitetsansvar och sakkunniguppdrag. En sjukvårdsregional grupp upphandlar och förvaltar gemensamt tjänsten för maskinellt dosförpackade läkemedel.

Effektiv läkemedelsanvändning

Läkemedelsupphandling sker via Sydöstra sjukvårdsregionens grupp för upphandling av läkemedel. Samverkan kring ordnat införande av läkemedel som inte omfattas av de nationella processerna sker via två grupperingar; en för cancerläkemedel och en för övriga läkemedel. Samverkan sker också i nätverk för kliniskt farmaceutiskt arbete respektive nätverk för ekonomer som arbetar med läkemedelsfrågor. Tillsammans med andra användare av Cosmic samarbetar sjukvårdsregionen kring läkemedelsmallar och gemensamma riktlinjer.

Läkemedelsförsörjning

Läkemedelsförsörjning omfattar många komponenter i kedjan från ordination till administrering av läkemedel. I begreppet ingår också beställning, produktion, leverans och lagerhållning. I dessa frågor samarbetar regionernas funktioner för läkemedelsförsörjning.

Läkemedel och miljö

En grundpelare i arbetet med läkemedel och miljö är att skapa en så rationell läkemedelsanvändning som möjligt för att undvika onödig miljöbelastning. Regionerna har politiskt beslutade handlingsplaner för klimat och miljö där läkemedel ingår.

Forskning

För att säkerställa framtida tillgänglighet till effektiva läkemedelsterapier är den patientnära forskningen en viktig del i sjukvårdsregionens uppdrag. Forskningsrådet i Sydöstra Sverige (FORSS) utgör plattformen för detta arbete. De forskande läkemedelsföretagens branschorganisation (Lif) ingår som en naturlig del i detta arbete. Regional samverkansgrupp läkemedel samverkar i dessa frågor med LiF genom regelbundna möten.

Uppföljning

Genomförandet av den regionala läkemedelsstrategin kräver ett systematiskt tillvägagångssätt och samverkan mellan många olika aktörer. Läkemedelsstrategin utgör underlag för Sydöstra sjukvårdsregionens insatser och förbättringsområden i styrande dokument, med syfte att nå de fastställda målen. Utvecklingen följs upp och rapporteras i relevanta verksamhetsberättelser.